

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА “КРОК”



ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

Андрій Кучко
Андрій Кучко

24 березня 2025 р.

ПРОГРАМА

фахового випробування

для вступу на навчання за спеціальністю «Журналістика»

для здобуття ступеня магістра

на основі здобутого ступеня (рівня) вищої освіти

Автор: Момот Н.М., кандидат філологічних наук, доцент

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри журналістики

(протокол № 8 від «20» березня 2025 р.)

Завідувач кафедри *Неля Момот* Неля Момот

Київ, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
ПРОГРАМА	3
<i>Модуль I. Журналістикознавство</i>	<i>3</i>
<i>Модуль II. Прикладні аспекти журналістського фаху.....</i>	<i>4</i>
ПИТАННЯ ТА ЗАВДАННЯ	7
<i>Теоретичні питання.....</i>	<i>7</i>
<i>Практичні завдання.....</i>	<i>7</i>
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ НА ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ	9
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	11

ВСТУП

Програма фахового випробування розроблена для вступників на навчання за спеціальністю «Журналістика» для здобуття ступеня магістра на основі НРК6, НРК7 для осіб, які мають спеціальні умови вступу відповідно до Правил прийому на навчання у 2025 році. Прийом вступників проводиться за результатами фахового вступного випробування з дисциплін «Журналістикознавство», «Журналістський фах».

Характеристика змісту програми. Програма побудована за модульною системою і розрахована на виявлення ступеня опанування вступником такої основної сфери професійного становлення як журналістика.

Програма містить 20 екзаменаційних білетів, кожен з яких містить 2 теоретичних питання (по одному з кожного модуля) та 1 практичне завдання (з одного з модулів).

Порядок проведення вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію Університету економіки та права «КРОК».

ПРОГРАМА

Модуль I. Журналістичкознавство

Тема 1-1. Журналіст як суб'єкт масово-інформаційної діяльності

Портрет професії журналіста. Привабливі боки журналістики: можливість самореалізуватися; мати творчу за характером роботу; доносити до людей правду, примножувати в світі добро, боротися за справедливість; впливати на формування суспільної свідомості, громадської думки; спілкуватися з видатними людьми, прожити цікаве життя; першим опинитися в гуштині подій, осягати глибинний зміст явищ, причини і наслідки, витлумачувати їх для загалу; стати знаменитим, мати гарні заробітки, посідати престижне місце в структурі суспільства. Труднощі спеціальності: стресовість, потреба таланту, необхідність безкінечного самовдосконалення, моральна відповідальність за кожен журналістський твір, мистецтво постійного спілкування, налаштованість на універсальність.

Тема 1-2. «Основи журналістики» як наукова дисципліна про теоретико-методологічні проблеми даного фаху. Структура науки про журналістику

Предмет, структура та завдання курсу. Стан журналістичкознавства в Україні та джерела курсу. Загальні поняття про журналістику. Визначення журналістики. Журналістика як соціальний інститут. Журналістика як історія сучасності. Журналістика як бізнес. Епістемологічна сутність журналістики. Об'єкт і предмет журналістики. Журналістика як наука (журналістичкознавство) та її найважливіші складові: теорія та історія журналістики. Медіакритика. Методологія наукових досліджень та методика навчання журналістики. Мова масової інформації. Теорія та методика журналістської творчості. Соціологія масових комунікацій. Журналістська деонтологія.

Тема 1-3. Інфраструктура журналістики

Поняття про інфраструктуру та інфраструктура журналістики. Професійна підготовка журналістів. Перші в світі вищі навчальні заклади, що розпочали підготовку журналістів. Типи журналістської освіти. Школа інструктажного навчання. Школа виховання інформатора. Школа виховання аналітика. Журналістська освіта в Україні та Харкові. Журналістські творчі

спілки та об'єднання. Міжнародна Федерація Журналістів. Творча спілка журналістів України. Державні органи з нагляду за здійсненням законодавства в інформаційному просторі. Періодичні видання з журналістики.

Тема 1-4. Журналістика як система органів масової інформації

Причини бурхливого розвитку масмедіа в сучасну епоху. Поняття про систему. Типологія журналістики та її засади. Чотири підсистеми журналістики. Взаємодія інформації та комунікації. Стабільність існуючої системи журналістики. Атрибутивні особливості преси, радіомовлення, телебачення та Інтернет-журналістики, переваги кожного типу журналізму перед іншими та їх вади.

Тема 1-5. Журналістика як масово-інформаційна діяльність

Поняття «масової інформації» в журналістиці. Типологічні концепції соціальної інформації. Перетворення в журналістиці наукових, професійних, художніх та індивідуальних повідомлень на масову інформацію. Новина та її атрибути. Спонукальність масової інформації. Специфіка інформації в журналістиці (актуальність, оперативність, документалізм, повторюваність тем і неповторність матеріалів). Рівні та форми існування масової інформації. Зовнішній і внутрішній типи інформації.

Тема 1-6. Журналістика як інформаційний простір

Інформаційний простір – зміст поняття. Інформаційні агентства, специфіка їх діяльності. Світові інформаційні агентства. Національні агентства: Національне ІНАУ «Укрінформ». Пресцентри: де відкриваються і яку функцію виконують? Що таке пресбюро та його функції? Змістові особливості національного інформаційного простору і його парадокси. Світовий інформаційний простір – формування Колективного Розуму на ґрунті новітніх інформаційних технологій.

Модуль II. Журналістський фах

Тема 2-1. Свобода слова і журналістська діяльність

Загальні уявлення про свободу. Діалектика свободи і необхідності. Свобода і пізнавальна діяльність людини. Свобода слова як найважливіше завоювання і гарант демократичного суспільства. Поняття про свободу преси. Свобода преси і партійність. Поняття про цензуру. Засади ліберальної теорії свободи преси та умови її здійснення. Свобода творчості. Свобода слова в законодавствах розвинутих країн та міжнародних правових документах. Конституція України як гарантія свободи преси й журналістської діяльності в нашій країні.

Тема 2-2. Загальні та спеціальні функції журналістики

Тлумачення проблеми в сучасній теорії журналістики. Загальні та спеціальні функції. Загальні: інформаційна функція та функція формування громадської думки. Спеціальні функції: організаційна функція, функція «сторожового собаки» (соціальної критики), ідеологічна функція журналістики, культурна функція, розважальна функція журналістики, рекламна функція.

Тема 2-3. Соціальна позиція журналіста. Засади журналістики

Гуманізм як синтез вимог до журналістської діяльності, розуміння людини як найвищої цінності, забезпечення миру і злагоди в суспільстві, усунення перешкод на цьому шляху. Патріотизм як захист інтересів своєї країни і свого народу. Інтернаціоналізм – знайомство читача з світом. Демократизм та його аспекти: орієнтація на народ, доступність за формою і за ціною. Правдивість як адекватність картини світу, створюваної в ЗМІ, реальним життєвим процесам. Оперативність як здатність готувати матеріал та інформувати громадян у стислі терміни.

Тема 2-4. Дієвість та ефективність журналістської діяльності

Дієвість як особлива форма результативності, що вимірюється конкретною участю ЗМІ в розв'язанні соціально-економічних, господарчих, культурних тощо завдань і сукупністю прийнятих органами влади заходів за матеріалами виступів журналістів. Ефективність як міра задоволення потреб аудиторії в масовій інформації. Чинники впливовості журналістських матеріалів.

Тема 2-5. Журналістика як творчість

Професійні обов'язки журналіста в справі виготовлення інформації.

Умови спеціалізації журналіста. Семантичний, синтаксичний та прагматичний аспекти творчості. Зміст і форма журналістського твору. Аналітико-інтегруюча праця журналіста. Вимоги до роботи з фактом. Процес аналізу причиново-наслідкового зв'язку. Форми аналізу. Чинники змістово-формальної єдності. Редакторська діяльність як творчість.

Тема 2-6. Збирання зовнішньої інформації

Спостереження як метод збирання інформації та його види: відкрите і приховане, включене і невключене. Зовнішнє вивчення і бачення зсередини при методі спостереження. Вивчення документів і джерел як метод збирання інформації. Листи читачів як джерела інформації та робота з ними в редакціях газет. Інтерв'ю як метод збирання інформації. Типи інтерв'ю. Підготовка до інтерв'ю. Правила інтерв'ю.

ПИТАННЯ ТА ЗАВДАННЯ

Теоретичні питання

1. Загальні поняття про журналістику.
2. Визначення журналістики.
3. Журналістика як соціальний інститут.
4. Журналістика як історія сучасності.
5. Журналістика як бізнес.
6. Епістемологічна сутність журналістики.
7. Об'єкт і предмет журналістики.
8. Журналістика як наука (журналістикознавство) та її найважливіші складові: теорія та історія журналістики.
9. Медіакритика.
10. Методологія наукових досліджень та методика навчання журналістики.
11. Мова масової інформації.
12. Теорія та методика журналістської творчості.
13. Соціологія масових комунікацій.
14. Журналістська деонтологія
15. Журналістська освіта в Україні.
16. Журналістські творчі спілки та об'єднання.
17. Міжнародна Федерація Журналістів.
18. Творча спілка журналістів України.
19. Державні органи з нагляду за здійсненням законодавства в інформаційному просторі.
20. Періодичні видання з журналістики.
21. Причини бурхливого розвитку мас-медіа в сучасну епоху.
22. Поняття про систему.
23. Типологія журналістики та її засади.
24. Чотири підсистеми журналістики.
25. Взаємодія інформації та комунікації.

26. Стабільність існуючої системи журналістики.
27. Атрибутивні особливості преси, радіомовлення, телебачення та Інтернет-журналістики, переваги кожного типу журналізму перед іншими та їх вади.
28. Поняття «масової інформації» в журналістиці.
29. Типологічні концепції соціальної інформації.
30. Перетворення в журналістиці ЗМІСТ 490 наукових, професійних, художніх та індивідуальних повідомлень на масову інформацію.
31. Новина та її атрибути.
32. Спонукальність масової інформації.
33. Специфіка інформації в журналістиці (актуальність, оперативність, документалізм, повторюваність тем і неповторність матеріалів).
34. Рівні і форми існування масової інформації.
35. Зовнішній і внутрішній типи інформації.

Практичні завдання

1. Значення прогнозування у сфері журналістики, його мета.
2. Структура прогнозування, класи і типи прогнозів.
3. Основні види аналітичної і прогнозної інформації у сфері національної безпеки.
4. Спостереження як метод збирання інформації та його види: відкрите і приховане, включене і невключене.
5. Зовнішнє вивчення і бачення зсередини при методі спостереження.
6. Вивчення документів і джерел як метод збирання інформації.
7. Листи читачів як джерела інформації та робота з ними в редакціях газет.
8. Інтерв'ю як метод збирання інформації.
9. Типи інтерв'ю.
10. Підготовка до інтерв'ю.
11. Правила інтерв'ю.
12. Професійні обов'язки журналіста в справі виготовлення інформації.
13. Умови спеціалізації журналіста.
14. Семантичний, синтаксичний та прагматичний аспекти творчості.
15. Зміст і форма журналістського твору.
16. Аналітико-інтегруюча праця журналіста.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ НА ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ

Приймальна комісія оцінює письмові відповіді вступників (на кожне завдання окремо) за такими критеріями:

1) Оцінювання відповіді на теоретичні питання:

180-200 балів — вступник дав відповідь, яка: є правильною, повною та обґрунтованою; свідчить про високий рівень теоретичних знань вступника, його вміння користуватися різними методами наукового аналізу явищ та процесів у міжнародній журналістиці, визначати їх характерні риси та особливості; містить правильні та чіткі визначення ключових понять та категорій; містить власний аналіз проблеми, порівняння різних поглядів (у разі їх наявності), самостійні висновки та аргументацію своєї думки; викладена логічно, системно, граматично та стилістично правильно.

150-179 балів — вступник дав відповідь, яка: є правильною, достатньо повною та обґрунтованою; свідчить про високий рівень теоретичних знань вступника, його вміння користуватися різними методами наукового аналізу явищ та процесів у міжнародній журналістиці, визначати їх характерні риси та особливості; містить правильні та чіткі визначення ключових понять та категорій; містить власний аналіз проблеми, самостійні висновки та аргументацію своєї думки; викладена логічно, системно, граматично та стилістично правильно; але водночас присутні деякі несуттєві помилки.

120-149 балів — вступник загалом відповів на поставлене питання, однак відповідь є неповною, наявні помилки та/або неточності у розкритті предмета питання, змісту окремих понять та категорій, некоректні формулювання їх визначень, нечіткі характеристики відповідних процесів та явищ; аргументація відповіді недостатня; дещо порушена логіка викладу матеріалу; містить граматичні, стилістичні помилки або незначну кількість виправлень.

100-119 балів — вступник загалом відповів на поставлене питання, однак відповідь містить хоча б один з таких недоліків: наявні помилки та/або неточності у розкритті предмета питання, змісту окремих понять та категорій, некоректні формулювання їх визначень, нечіткі характеристики відповідних процесів та явищ; є неповною; аргументація відповіді некоректна або відсутня; дещо порушена логіка викладу матеріалу; містить граматичні, грубі стилістичні помилки або значну кількість виправлень.

2) Оцінювання результату виконання практичного завдання:

180-200 балів — вступник у повному обсязі і без помилок виконав завдання, проявивши як знання необхідних теоретичних засад, так і здатність їх практично застосувати.

150-179 балів — вступник у повному обсязі виконав завдання, проявивши

як знання необхідних теоретичних засад, так і здатність їх практично застосувати, але при виконанні допущені несуттєві помилки.

120-149 балів — вступник виконав завдання лише частково, із суттєвими помилками, у т.ч. пов'язаними з недостатнім знанням необхідних теоретичних засад.

100-119 балів — вступник лише показав певне розуміння завдання та зробив спробу його виконання.

За підсумками вступного іспиту вступник може набрати від 100 до 200 балів включно. Підсумкова оцінка розраховується як середній бал з трьох оцінювань: два оцінювання за кожне теоретичне питання та оцінювання за виконання практичного завдання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Даниленко С.І. Міжнародна журналістика. Репортерське спілкування: Практикум/ С.І. Даниленко. - К.: ІМВ, 2002. - 248 с.
2. Журналістика: словник-довідник/ автор-укладач. І. Л. Михайлин. - К.: Академвидав, 2013. - 320 с. - (Nota bene)
3. Здоровега В.Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник/ В.Й. Здоровега. - 2-ге вид., перероб. і допов.. - Львів: ПАІС, 2004. - 268 с.
4. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: навчальний посібник/ В. Іванов. - К.: Центр вільної преси, 2010. - 258 с.
5. Кузнецова О.Д. Засоби масової комунікації: Посібник/ О.Д. Кузнецова. - 2-ге вид., перероб. й допов. - Львів: ПАІС, 2005. - 200 с.
6. Лубкович І.М. Соціологія і журналістика: Підручник/ І.М. Лубкович. - Львів: ПАІС, 2005. - 176 с.
7. Лукашевич М.П. Соціологія масової комунікації: підручник/ М. П. Лукашевич, Ф. Ф. Шандор. - 2-ге вид. перероб. і доповнене. - К.: Знання, 2015. - 367 с.
8. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації/ Д. Мак-Квейл ; пер.з англ.: О. Возьна, Г. Сташків. - 4-те вид. - Львів: Літопис, 2010. - 538 с.
9. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Підручник. 5-те вид. перероб. та доп.– К.: Центр учбової літератури, 2011 – 496 с.
10. Рус-Моль Ш. Журналістика: посібник/ Ш. Рус-Моль ; ред. В. Іванов. - К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2013. - 343 с.
11. Холод О. Соціальні комунікації: соціо- і психолінгвістичний аналіз: навчальний посібник/ О. Холод. - Львів: ПАІС, 2011. - 288 с.